

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Інтеграція України в міжнародні структури сприяє активізації зовнішньоекономічної діяльності. Вступ України до Світової Організації Торгівлі відкрив для України загалом, так і для Тернопільської області, зокрема, нові ринки збуту, забезпечив придбання нових технологій, дав можливість ефективно розвивати зовнішньоторговельні стосунки.

Компонентний склад, функціональна і територіальна структура природно-ресурсного потенціалу є основними комплексоутворюючими чинниками розвитку господарства області. Вони великою мірою впливають на структуру і спеціалізацію виробництва та його економічну ефективність. В загальному обсязі виробленої продукції найбільша частка припадає на агропромисловий комплекс [1].

На Тернопільщині у цій галузі працюють понад 150 підприємств, які спеціалізуються на цукровому, м'ясному, борошномельному, плодоовочеконсервному, кондитерському, молочному, спиртово-горілчаному та інших виробництвах.

Аналізуючи зовнішньоекономічну діяльність Тернопільщини варто відмітити, що область що здійснює зовнішню торгівлю товарами з 93 країнами-партнерами, основними з яких є: Польща, Росія, Єгипет, Іспанія, Ізраїль, Німеччина, Білорусь, Молдова, Італія, Індія, США.

Основу структури експорту становлять електричні машини й устаткування, зернові культури, продукти переробки овочів і плодів, меблі, деревина і вироби з дерева, м'ясо та харчові продукти рослинного і тваринного походження [2].

Найбільше область імпортує машини, устаткування, котли, пластмаси, полімерні матеріали, наземні транспортні засоби (крім залізничних), чорні метали, фармацевтичну продукцію, папір і картон, рибу і морепродукти, насіння та плоди олійних рослин [2]. Варто зауважити, що значну частку імпорту становлять енергоносії, які суттєво впливають на його вартість.

Зовнішня торгівля області вимагає докорінної перебудови: необхідно обмежити обсяги експорту сировини і сировинних матеріалів, підвищити частку обробних галузей, перепрофілювати підприємства на

власне виробництво деяких товарів, що значно знизить показники імпорту.

Одним з найважливіших напрямів розширення та відтворення основних фондів і виробничих потужностей господарського комплексу на базі науково-технічного прогресу є інвестиційна діяльність. На даний час налічується близько 45 країн-інвесторів в економіку Тернопільської області. Найбільшими інвесторами є: Німеччина, Чехія, Кіпр, Естонія, Польща, яким належить майже 73% від загального обсягу прямих інвестицій.

Розглядаючи галузі економіки, куди вкладаються інвестиції, можна побачити, що найбільше їх зосереджено на підприємствах промисловості (59% від загального обсягу прямих інвестицій).

Одним з видів інвестиційної діяльності є спільні підприємства; створення спільних підприємств – це перспективна інтеграція у світову економіку. На Тернопільщині функціонує кілька сотень спільних підприємств, що займаються різними видами виробничо-технологічної, торговельної та науково-технічної діяльності, з іноземним капіталом – більше 70. Найбільше їх у харчовій промисловості, виробництві будівельних матеріалів, менше – у машинобудуванні, легкій промисловості, торгівлі, зв'язку. І хоча прямі іноземні інвестиції щороку зростають недостатньо для ефективного розвитку економіки [3].

Отже, з вище викладеного можна зробити висновки, що для ефективного розвитку міжрегіонального співробітництва Тернопільської області потрібні дієві заходи із запровадження сучасних технологій та нових методів господарювання, вдосконалення управління зовнішньоекономічною діяльністю. Важливим елементом є забезпечення подальшої участі іноземного капіталу в економічних процесах області, збільшення обсягів зовнішньоторговельного обігу та зростання експортного потенціалу, організація спільних виробництв.

Література

1. Марцінковська О.Б., Легкий О.А. Зовнішньоекономічна діяльність Тернопільської області: сучасний стан та перспективи. Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України: Науковий журнал. Випуск 19.–Тернопіль: Економічна думка, 2014.– С.52–58
2. Зовнішньоекономічна діяльність Тернопільщини в 2014 році [Статистичний збірник] / [За ред. Н. С. Дідуник]. – Тернопіль. – 2015.
3. Варенко Ю., Сидорук Б. Обґрунтування основних напрямків

зовнішньоекономічної діяльності підприємств Тернопільської області [Електронний ресурс] Архів тез конференцій. – Режим доступу: <http://conftiapv.at.ua/>

Лариса МОСОРА

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
Україна

ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОЇ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ НА ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ В УКРАЇНІ

В основі наукової публікації лежить теза про те, що існує стійка залежність між міграційними хвилями та коливанням економічної активності. Таку залежність можна розглядати з двох сторін: з однієї, зростання потоку емігрантів часто пов'язано з нестабільною політичною ситуацією в країні, локальними війнами, зниженням попиту на кваліфіковану працю, або зменшенням величини заробітної плати для висококваліфікованих працівників; з іншої – саме через зростання зовнішньої міграції погіршується соціально-економічний стан держави, що відображається через певні показники (ВВП на душу населення, індекс людського розвитку та ін.). Формується замкнуте коло у якому погіршення економічних показників часто залежить від міграційних потоків, водночас зростання рівня еміграції напряму визначається станом економіки держави. У публікації спробуємо відобразити таку взаємозалежність, вказавши чи справді посилення зовнішньої міграції за останні роки в Україні негативно вплинули на її економіку.

Масштаби міграції є результатом успішного зіставлення попиту і пропозиції на ринку праці. Важливе значення для процесів узгодження є швидкість заповнення вакансій, яка, в свою чергу, залежить від умов ринку праці. Актуальність такого підходу полягає у тому, що населення будь-якої країни шукає для себе кращі умови і якщо вони є в іншій країні, то відбувається процес еміграції. Кращими умовами на ринку праці є великий вибір посад, які може зайняти особа, вищий рівень оплати праці або кращі соціальні умови проживання. Вплив внутрішньої міграції спрямований на розвиток того чи іншого регіону, в якому через таку міграцію змінюється чисельність населення. Водночас, зовнішня міграція

має значно більші масштаби та впливає на соціально-економічний розвиток цілої країни.

«Відплив мізків» – є найвагомішою проблемою, що зумовлює погіршення якісних характеристик зайнятих у країні, а отже погіршує економічні показники. Хоча підготовка спеціалістів в Україні впродовж років незалежності не лише не скорочувалася, а й зростала, перший Всеукраїнський перепис населення 2001р. зафіксував погіршення показників рівня освіти молодого покоління. За оцінками експертів, лише у 1990-ті рр. Україна втратила 15–20% свого інтелектуального потенціалу внаслідок еміграції та переходу фахівців на роботи, що не потребували професійної праці й фахових знань [1]. Навіть якщо врахувати ту частину населення, яке повернулось додому, від цього ні освітній, ні економічний потенціал держави не покращився, адже, по-перше, громадяни виконують за кордоном переважно некваліфіковану роботу від чого втрачають кваліфікацію; по-друге, повернення часто пов'язане із завершенням трудової кар'єри (втрата працездатності з віком); по-третє, набуті за кордоном знання та вміння часто неможливо використати на Батьківщині внаслідок труднощів визнання зарубіжних дипломів, що часто спонукає їх власників шукати роботу не вдома, а за кордоном.

Одним із показників розвитку держави є індекс людського розвитку (ІЛР) – інтегральний показник, що розраховується щорічно для аналізу рівня якості життя населення. Він є стандартним інструментом при загальному порівнянні рівня життя різних країн і регіонів. При розрахунку індексу людського розвитку враховуються три види показників: очікувана тривалість життя – оцінює довголіття; рівень грамотності населення країни та очікувана тривалість навчання; рівень життя населення, що оцінюється через валовий національний дохід на душу населення. Ці три елементи формують основу для розрахунку показника ІЛР, значення якого коливається від 0 до 1. Держави за даним показником ранжуються на чотири групи: з дуже високим рівнем ІЛР, з високим рівнем ІЛР, з середнім рівнем ІЛР, з низьким рівнем ІЛР.

Значення ІЛР України за 2012 р. дорівнювало 0,740 – цей показник потрапив до високої категорії людського розвитку – що поставило країну на 78 позицію з 187 країн. За період з 1990 до 2015 рр. значення ІЛР України зросло з 0,714 до 0,747. Рейтинг ІЛР України за 2010 р. – 69 місце (0,733), 2011 р. – 76 місце (0,737), 2012 р. – 78 місце (0,740), 2013 р. – 83 місце (0,734), 2014 р. – 81 місце (0,747). Помітний прогрес, оскільки